

VY_32_INOVACE_DEJ_DRD_08

Digitální učební materiál

Sada: Dějiny novověku

Téma: Evropa po třicetileté válce (Absolutismus, Francie za Ludvíka XIV., Rusko za Petra Velikého a Kateřiny II.)

Autor: PhDr. Lenka Drdlová

Předmět: Dějepis

Ročník: 4. ročník VG

Využití: Prezentace určená pro procvičení a opakování učiva

Anotace: Materiál vychází ze vzdělávací oblasti Dějepis – dějiny novověku. Žák si zopakuje poznatky z tématu Evropa po třicetileté válce (Absolutismus, Francie za Ludvíka XIV., Rusko za Petra Velikého a Kateřiny II.) a procvičí si je v závěrečném opakování.

Západoevropské státy po skončení 30leté války

Absolutismus a parlamentarismus

stavovská monarchie (Čechy, Polsko, Anglie, Francie, ...)

- o politickou moc se dělí panovník a stavy (české země – duchovní, panský, rytířský, městský)
- centralizovaná monarchie směřující k **absolutismu** = nejvyšší autoritou je panovník s neomezenou mocí, vzniká centrálně řízený úřednický aparát, stálé vojsko, stálé daně, jednotná církev, omezení vlivu šlechty (**Francie, Španělsko, středoevropská habsburská monarchie, Rusko**)
- **Anglie a Nizozemí** – vznik **parlamentu** (přijal ústavu a zákony)

konstituční monarchie (forma monarchie, ve které je moc panovníka stanovená a omezená ústavou)

parlamentní monarchie (demokratické státní zřízení, kde - na rozdíl od konstituční monarchie - panovník nemá velké pravomoci, nesestavuje vládu a zpravidla nemá ani velký vliv na státní záležitosti, neboť ty jsou obstarávány parlamentem a vládou; monarchovi v tomto zřízení připadá především úloha reprezentativní) - **Anglie, Nizozemí**

Mezinárodní situace po třicetileté válce

- silná pozice – **Francie, Nizozemí, Švédsko**
 - období úpadku – **Portugalsko, Španělsko** (špatné hospodaření, epidemie – mor)
 - středoevropští **Habsburkové** – udržují si svůj vliv ve střední Evropě a v Podunají
 - hrozba osmanské expanze
 - Braniborsko – braniborský kurfiřt Fridrich III. přijal 1701 titul pruského krále a začal vládnout jako Fridrich I. – **Prusko**
 - rozmach **Ruska**
- absolutistická **Francie** jako evropská velmoc
- polovina 17. století - kardinál Jules Mazanin – absolutistické snahy

Ludvík XIV. (1643 – 1715)

král Slunce

- dovršení **absolutismu** a **centralizace** Francie

„Stát jsem já.“

- vyloučil z podílu na moci vysokou šlechtu
- jmenuje úředníky (ministry) z řad střední šlechty, vzniká dvorská šlechta závislá na něm
- absolutismus => úřednictvo zodpovědno králi
- vytvářel si rady odborníků - státní rada, finanční rada
- zbudování velkolepé rezidence - **Versailles**
- Francie určovala módu, vkus umění
- francouzština diplomatickým jazykem

Obr. 1

opory panovníka:

- **úřednictvo** (byrokracie) - nahradilo stavovské zřízení
- **armáda** (jedna z nejsilnějších v Evropě)
 - snaha rozšířit území Francie, zejména proti Německu
 - centralizace
- **církev** (**Ludvík** zastával názor, že stát má mít jedny zákony, jednoho krále a jednu víru, a to katolickou)
 - 1685 ruší *edikt nantský*

Francouzská společnost

stavovská - nejmocnější stav - duchovenstvo

- **církev + šlechta** - „**privilegované**“
- **třetí stav** - všichni ostatní – **neprivilegovaní** - povinni odvádět daně do královské pokladny
- Francie se opírala o finance a armádu
- finanční stav se zlepšil zásluhou ministra **Jeana Colberta** - zásady hospodářské politiky státu (merkantilismus)

merkantilismus - zdroj bohatství se vytváří v obchodních vztazích

- stát musí **podporovat vývoz zboží a omezit dovoz** (vysokými cly)
- základ bohatství země tvoří množství peněz, rozhodující je směna a obchod
- **podpora státních manufaktur**
- **podpora obchodu, námořní plavby, kolonizace** (Louisiana, Haiti, Indie, Afrika)
- odstraněna vnitřní cla

Výbojné války za Ludvíka XIV.

cíl:

- zabezpečit hranice Francie a rozšířit její území
- ukázat bohatství a sílu Francie

60. léta 17. století

- proti Anglii, Nizozemí, Svaté říši římské o Alsasko

1701 – 1714 válka o dědictví španělské proti Habsburkům

- **Ludvík** chtěl po vymření španělských Habsburků spojit obě země
- Utrechtský mír = kompromis – španělským králem se stal sice **vnuk Ludvíka XIV.**, ale obě země se nesměly spojit

Petr I. Veliký

nastolil absolutistický režim

- reformy – hospodářství, vnitřní správa, zahraniční politika
- nová armáda
- dobytí **Azova** – přístup Ruska k moři
- **severní válka** – boj se Švédskem (král Karel XII.) o přístup k Baltskému moři **1700 – 1721**
- 1703 – **Sankt Petěrburg**
- 1709 – **bitva u Poltavy** – konec švédské nadvlády v baltské oblasti
- 1721 – **mírová smlouva** – přístup Ruska k Baltskému moři

Obr. 2

Rusko za **Kateřiny II. Veliké**

(1762 – 1793) – manželka Petra III.

- podporovala osvícenské myšlenky
- ministr Grigorij Alexandrovič **Potěmkin**

reformy:

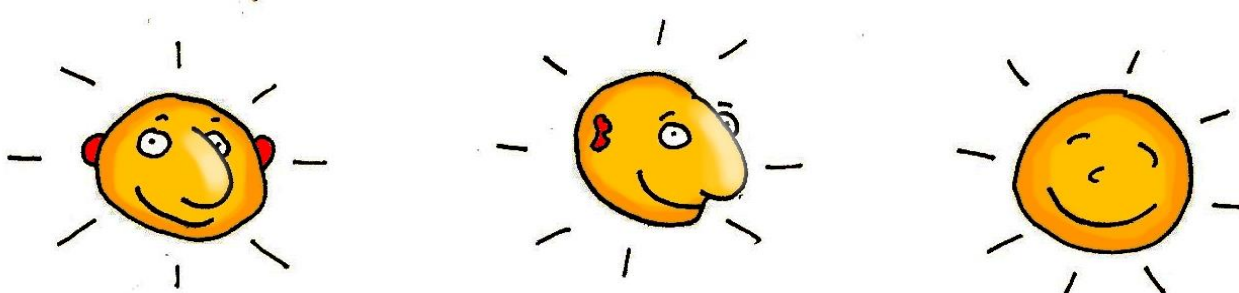
- **zahraniční politika** – přístup Ruska k Černému moři (1783)
- zlikvidován sousední polský šlechtický stát (1795) – nové území nazváno Nové Rusko
- **vnitřní politika** – nové správní celky – gubernie
- selské a kozácké povstání Jemeljana **Pugačova** (1771 – 1774) – Kateřina nepokračovala v prosazování reforem na venkově
- konec 18. století – carevna opouští osvícenské představy

Obr. 3

Úkoly k procvičování:

1. Vysvětli pojmy stavovská monarchie a konstituční monarchie.
2. Jak vypadala mezinárodní situace v Evropě po třicetileté válce?
3. Co bylo cílem francouzské zahraniční politiky za vlády Ludvíka XIV.?
4. V čem spočívala teorie merkantilismu a jak je Francie realizovala?

Obr. 4

5. Čeho se týkaly reformy Petra I.?
6. O co šlo v tzv. severní válce?
7. Najdi na mapě Dněpr, Don, Azov a Poltavu.
8. Charakterizuj vládu Kateřiny II.
9. Jaký byl její vztah k osvícenství?

Zdroje:

ČORNEJ, Petr. Dějepis 2: Středověk a raný novověk. 1. vyd. Praha: 2001, SPN. ISBN 80-7235-152-4.

ČORNEJ, Petr. Dějepis 3: Novověk. 1. vyd. Praha: 2001, SPN. ISBN 80-7235-172-9.

MANDELOVÁ, Helena. Novověk I: Dějepisné atlasy pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2005. ISBN 80-7011-403-2.

VOLNÝ, Zdeněk a kol. Toulky minulostí světa, Šestý díl: Objevitelské cesty, renesance a reformace, kolébka moderní Evropy. 1. vyd. Praha: VIA FACTI, 2004. ISBN 80-239-2993-3.

VOLNÝ, Zdeněk a kol. Toulky minulostí světa, Sedmý díl: Evropa v konfliktech, osvícenství, Francouzská revoluce, napoleonské války, barok. 1. vyd. Praha: VIA FACTI, 2005. ISBN 80-239-4959-4.

DAVISON, Michael Worth. Kdy, kde, proč a jak se to stalo. 1. vyd. Praha: Reader's Digest Výběr, 1999. ISBN 80-902069-6-4.

Zdroje:

Obr. 1: *Soubor:Louis XIV of France.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-21]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Louis_XIV_of_France.jpg Creative Commons 3.0

Obr. 2: *Soubor:Peter der-Grosse 1838 PR.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-21]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Peter_der-Grosse_1838_PR.jpg Creative Commons 3.0

Obr. 3: *Soubor:Louis XIV of France.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-21]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rokotov_Portrait_Catherine_II.jpg Creative Commons 3.0

Obr. 4, 5: vlastní tvorba – všechna práva vyhrazena

Děkuji za pozornost.

Obr. 5

Gymnázium Nové Město na Moravě